

# Pelgrim

St Jacobus de  
Meerdere  
Parochieblad voor  
RK Enschede  
oktober 2019 / 08



**'Er zijn voor de familie op gepaste wijze, dáár gaat het om.'**



Marlon Noordhuis  
Uitvaartverzorgster

Bij een overlijden sta ik graag voor u klaar met zorg en advies. Wilt u meer weten over mijn persoonlijke manier van werken, bel dan 074 291 3231.

**Wilt u een overlijden melden?**  
Bel dan 0800 8192.

Yarden  
Uitvaartzorg  
Enschede  
yarden.nl

**YARDEN**



alle informatie over de scholen vindt u op [www.koe-enschede.nl](http://www.koe-enschede.nl)

Wilt u klein adverteren in Pelgrim?

Dat kan hier!

Neem contact met ons op via

[redactie@katholiekenschede.nl](mailto:redactie@katholiekenschede.nl)

# INNERBALANCE ENSCHEDÉ-INTERNATIONAL

Centre for Holisitic Health, Inner Peace and Well-being

Ik loop graag een stukje met je mee op je levenspad om je te herinneren dat er nog altijd hoop is. Hoe kan ik je van dienst zijn?



Yoga

Massage

Spiritual Life Coaching

Colonhydrotherapie



Nthabiseng



**Awareness is the key to Health**

Burgemeester van Veenlaan 72, 7543 AA Enschede • The Netherlands  
06 - 83 181 995 • [info@innerbalance-enschede.nl](mailto:info@innerbalance-enschede.nl) • [www.innerbalance-enschede.nl](http://www.innerbalance-enschede.nl)



Parochieel Dienstencentrum Enschede  
Nieuwe Schoolweg 2, boven  
7514 CG Enschede  
Telefoon 053 - 711 34 59 met voicemail  
secretariaat@katholiekenschede.nl  
Geopend: maandag t/m donderdag van  
09.00 - 12.00 uur  
www.katholiekenschede.nl

rekeningnummer  
NL15 RABO 0153 1666 65

In geval van pastorale nood: 06-39170407 b.g.g.  
06-20874866.

Uitvaarttelefoon: 06-28 56 79 22  
E-mail: uitvaart@katholiekenschede.nl

Pastoor P. Daggenvoorde, teamleider  
Tel. 06-39 17 04 07  
p.daggenvoorde@rkzuidoosttwente.nl  
Vrije dag: maandag

Pastor W. Rekveld, parochievicaris  
Tel. 06 - 20 87 48 66  
w.rekveld@rkzuidoosttwente.nl  
Vrij op maandag

Pastoraal werker C. Berbee  
Tel. 06 - 41 25 25 58  
c.berbee@rkzuidoosttwente.nl  
Vrij op vrijdag

Pastoraal werker M.D. Dijkman  
Tel. 06 - 38 90 39 99  
m.dijkman@rkzuidoosttwente.nl  
Werkt op woensdag


Pastoraal werker F. de Heus  
Tel. 06 - 30 09 88 33  
f.deheus@rkzuidoosttwente.nl  
Vrij doorgaans op vrijdag

# Pelgrim

oktober 2019, nr. 8

## Inhoud

- 5** Voorwoord  
pastor Willy Rekveld
- 6** St. Jozef
- 8** H. Jacobus
- 10** St. Jan
- 13** Nieuwe column: Wat is mij  
dierbaar
- 14** Aanmelden 1e H.  
Communie
- 16** Vieringenrooster
- 21** RK abc
- 26** Ariensviering in de  
Jacobuskerk



*We hebben een nieuwe column  
in ons parochieblad: Wat is mij  
dierbaar, pagina 13. Wilt u ook  
iets schrijven hiervoor? Mail  
het dan, mét foto, naar  
redactie@katholiekenschede.nl  
dan wordt het mogelijk in het  
volgende nummer geplaatst.*

## VAN DE REDACTIE

We zitten weer in het jaargetijde van de herfst.  
Je ruikt en ziet het in de natuur. Oók een fijne tijd  
na de warme zomer die we hadden.

Wij zijn blij met aanvulling van een redactielid,  
letje Koiter. Wij weten dat zij met veel  
enthousiasme en ideeën ons team zal versterken.  
Welkom letje!

Hieronder een modern Ave Maria gedicht.

*Groetjes, Annelies, Conny, letje en Ine*

### *Laat het zo zijn...*

Dat Moeder Maria naast mij is  
wanneer ik het moeilijk heb  
*Laat het zo zijn*

dat zij mij aanspreekt en raakt  
met haar levenslessen  
*Laat het zo zijn*

dat zij er in mijn donkerste uren is  
als fluisterzachte woorden van wijsheid  
*Laat het zo zijn*

Dat alle mensen die leven  
met een gebroken hart  
één zullen zijn  
dat er een antwoord is  
op hun vragen  
*Laat het zo zijn*

Dat mensen die van elkaar los raken  
ervaren dat er nieuwe levenskansen zijn  
als zij ze zien  
laat er een antwoord zijn op hun vragen  
*Laat het zo zijn*

Dat er een licht over mij schijnt  
als de nacht zwaar bewolkt is  
een licht dat schijnt naar morgen  
*Laat het zo zijn*

Ik werd wakker van het geluid van muziek  
en ik voelde de aanwezigheid  
van Moeder Maria  
ze sprak fluisterend en vol wijsheid:  
elke vraag kent zijn antwoord  
*Laat het zo zijn...*



## In beweging komen



Naar aanleiding van wat onze pastoor Paul Daggenvoorde schreef onder de noemer "een loopje maken, 10-duizend stappen zetten," kwam ik op de volgende gedachte, nl. Pelgrimeren is in beweging komen.

Zaterdag 14 september, het feest van de Kruisverheffing, op bedevaart als pelgrim, met de pelgrims uit Haaksbergen naar Kevelaer.

Na een mooie bedevaart met veel inspiratie zag ik in de avond (toen we terug gingen naar huis) dat we als pelgrims zo'n 14 duizend stappen hadden gezet. Ik zei toen: "Een goede manier om in beweging te komen is pelgrimeren". Samen het Evangelie beleven en daarin ook stappen te maken. Het thema was "Tot Wie zouden wij anders gaan."

Zaterdag 21 september, op het feest van heilig Mattheüs, gaan we met Enschede e.o. naar Kevelaer. Hopelijk zit er ook in deze dag veel beweging ter inspiratie van ons allen.

Op bedevaart, ons dagelijks leven is een pelgrimstocht van de wieg tot het graf. Soms een tocht van veel stappen zetten in de goede momenten van het leven. Soms weinig stappen kunnen zetten op de momenten dat wij geraakt worden door het leven zelf, in onze gebrokenheid en het kwetsbaar zijn.

Ik wens ons dan toe dat wij veel mede-pelgrims mogen ontmoeten in de geest

van de Pelgrim bij uitstek 'Jezus, de Christus' die de weg ten einde ging om ons de vrijheid te geven om Zijn weg te gaan.

In die geest zullen pelgrims uit Enschede, Losser en Haaksbergen begin oktober met pastoor Paul Daggenvoorde naar Lourdes gaan. Het thema zal ook deze pelgrims in beweging zetten en inspireren: Zalig de armen, voor jullie is het koninkrijk van God (Lucas 6.20). Ik wens hen een mooie bedevaart toe.

Maar ook dichterbij huis kunnen mensen op bedevaart gaan: nl. in Overdinkel. De heilige Gerardus bedevaart zal dit jaar plaats vinden op zondag 20 oktober. Het thema is dit jaar: "Je bent niet alleen." Hopelijk weten vele pelgrims in beweging te komen om dit mee te vieren, dat wij mensen, pelgrims onderweg, niet alleen de pelgrimstocht hoeven te gaan. Met velen kom je veel gemakkelijker in beweging.

Hoe dan ook, ik wens ons allen een goede en mooie levensweg in geloof, hoop en liefde toe.

*Willy Rekveld, parochie vicaris.*



## Colofon

### Geloofsgemeenschap Noord

Kerkgebouw: Oldenzaalsestraat 115 7514 DP

Parochiecentrum: Nieuwe Schoolweg 2

Tel. nr.: 053 435 48 08

Email:

secretariaat.noord@katholiekenschede.nl

**Uitvaart telefoon: 06 28 56 79 22**

**Openingstijd locatiesecretariaat:**

Do. 9:00 tot 12:00 uur.

**Lokale Pastoraatgroep:**

Email:

pastoraatgroep.noord@katholiekenschede.nl

Mevr. Lies van Veldhoven

Mevr. Ria Everink

Mevr. Gerrie Vaneker

Mevr. Elly Vije

Hr. Jan van den Noort

**Lokale Beheergroep:**

Email:

beheergroep.noord@katholiekenschede.nl

Hr. Rien Tiehatten (tijdelijk)

Hr. Paul Wolbert

Hr. Frans Snijders

Hr. Remco ter Brugge

**Redactie Pelgrim:** Kopij kunt u sturen naar

redactie@katholiekenschede.nl

**Voor misintenties, stipendia, kerk-**

**bijdrage** of een andere reden vermelden wij

graag het volgende banknummer

NL15 RABO 0153 1666 65 t.n.v.

Par. St. Jacobus de Meerdere

**Vieringen: zie pagina's 16-17-18**

**Bijbel leesgroep:**

Elke donderdagmorgen

**Ontmoetingsplaats Pauluszaal**

Elke woensdagmorgen geopend tussen 9:30

en 11:30 uur. Tel.: 06 22 35 19 41



### ODE AAN JOZEF

Hier staat het nog maar eens!  
In gebeitelde woorden, eeuwenoud.  
De vader van Jezus was een man  
uit één stuk. Een timmerman.  
Hij zwijgt de hele bijbel lang.

Hij is Maria's stille geluk.  
Toen zijn vrouw ermee kwam,  
met wat haar overvleugeld had,  
of beter: Wie, ging hij zwijgend  
zijn kamer in. Hij bleef. Kostwinner.

Gouden vent. Karakter van eikenhout.  
Nooit verliet hij zijn gezin.  
Jozef was geen prater, maar  
een luisteraar. Een monument  
van een vent. De schutspatroom

van alle noeste zwijgers  
en doeners. Immanuël! Voor nu  
blijft onbekend, wat Jozef zoal zei.  
Maar Maria hoefde niets te vragen.  
Jozef wàs de trouw. Jozef bleef erbij.

Hilbrand Rozema

Uit: SCHRIFTGEDICHTEN Poëzie bij het  
kerkelijk jaar  
Ria Borkent en Jaap de Gier (Red.)  
Royal Jongbloed Heerenveen 2013



## Gastvrij

Zondagmorgen om 11.00 uur begint de eucharistie in de Jozefkerk. De deuren staan wijd open. Iedereen is welkom. Het koor is aan het zingen. Velen gaan op de hun vertrouwde plaats zitten. In de Mariakapel worden kaarsen opgestoken. Iemand schrijft in het intentieboek. De klokken luiden. De koster, collectanten, misdienaars en acoliet, de lector en voorganger bereiden zich voor in de sacristie. De bel gaat. Het koor zingt het openingslied. De eucharistie gaat beginnen. Elke zondag een vertrouwd ritueel. Elke zondag tijd nemen om gemeenschap te vieren, geloven te delen met elkaar, samen te zingen en te bidden, de woorden te horen uit de Schrift. Als we daar zo zijn op de zondagen door het jaar vinden we het heel gewoon dat het kerkgebouw er schoon en netjes uit ziet. Het is als bij een verjaardag of als je bezoek verwacht, even de boel opruimen, even de stofzuiger er door, even schoonmaken. Je wilt niet dat het er rommelig uitziet. Je wilt je gasten goed ontvangen. Maar dat 'even' is er in de kerk niet bij. Alles is een maat groter. Dat vraagt om vele handen. Het probleem is nu dat het schort aan de vele handen. Door persoonlijke omstandigheden is de schoonmaakploeg sterk uitgedund. Er is nog

één persoon om binnen in het gebouw de boel op orde te houden, en er is nog een persoon die het portaal en de entree buiten onkruidvrij en schoon houdt. Dat schiept een probleem. Juist voor de komende feestdagen, aan het begin van het nieuwe kerkelijke jaar, willen we graag dat het interieur van de kerk er verzorgd uit ziet. Een gastvrije ruimte voor jong en oud. Waar we kunnen vieren, gedenken, gemeenschap zijn, elkaar ontmoeten, de vrede wensen, het brood breken en delen. Waar ruimte is voor stilte en gebed. Om opnieuw geïnspireerd de week in te gaan. Een schoon en opgeruimd gebouw vraagt om inzet, om vele handen. Het gaat niet vanzelf. Nog niet zo lang geleden zeiden we gekscherend tegen elkaar: "We hebben meer poets-engelen nodig". Nu vragen we om interieurverzorgers. Maar het gaat om tijd, om vele handen, om bereidheid de stofzuiger ter hand te nemen, de stofdoek te laten wapperen, de vergeten voorwerpen te verzamelen, de brillen, de paraplu's, een speelgoedje. Het gaat om samen doen. Vele handen maken licht werk. Elke woensdagmorgen van 10.00 tot 12.00 uur is Paul aanwezig. Sluit u bij hem aan.

*Lies van Veldhoven, pastoraatgroep*



## H. Jacobus

Langestraat 51, 7511 HB

tel: 053-431 59 04

Email:

secretariaat.jacobus@katholiekenschede.nl

**Uitvaart telefoon: 06-28 56 79 22**

### Openingstijd secretariaat:

Vrijdagmorgen van 9.30 - 12.00 uur.

U komt het secretariaat binnen door de houten poort tussen de pastorie en de Jacobuskerk. Links vindt u de deurbel. De brievenbus vindt u in de voordeur aan de Langestraat 51.

### Lokale Pastoraatgroep:

Email: [pastoraatgroep.jacobuskerk@katholiekenschede.nl](mailto:pastoraatgroep.jacobuskerk@katholiekenschede.nl)

Gerrit Groothuis

Eric Sanders

Ricrdo Lopez

Hetty Mulder

### Lokale Beheergroep:

Email:

[beheergroep.jacobus@katholiekenschede.nl](mailto:beheergroep.jacobus@katholiekenschede.nl)

Jos van Rooij, evenementen/activiteiten

Joop van der Woning, evenementen/  
activiteiten

Fons Rijckenberg, gebouwen/onderhoud

Adrie Bakker, financiën/contactpersoon

**Redactie:** Conny Oostdam. Kopij kunt u sturen naar [redactie@katholiekenschede.nl](mailto:redactie@katholiekenschede.nl)

### Bankrekening:

**NL15 RABO 0153 1666 65 tnv**

**Par St. Jacobus de Meerdere Enschede**

**Vieringen:** ziepagina's 16-17-18

**Elke eerste zaterdag van de maand:**  
om 12.00 uur Angelus gebedsdienst.

### Openstelling Jacobuskerk:

Donderdagavond van 18.15 tot 20.00 uur  
in de maanden april t/m oktober ook elke  
zaterdag van 12.00-16.30 uur met rondl.



### Willibrordplaquette voor Fons Rijckenberg

Op zondag 1 september jl. is Fons Rijckenberg, sinds jaar en dag vrijwilliger van de Jacobuskerk in Enschede, onderscheiden met de Willibrordplaquette.

Deze plaquette is de bisdommelijke onderscheiding van het Aartsbisdom Utrecht en wordt toegekend aan vrijwilligers in het bisdom, die betekenisvolle en meer dan gewone verdiensten hebben verricht voor de kerkgemeenschap.

Fons Rijckenberg is als vrijwilliger van de Jacobuskerk o.a. verantwoordelijk voor bouwzaken, de grote renovatie van de Jacobuskerk en tevens lid van de beheercommissie van deze kerk.

De bijbehorende versierselen zijn hem tijdens de Internationale Mis namens kardinaal W.J. Eijk uitgereikt door pastoor Paul Daggenvoorde. Wij feliciteren Fons van harte met deze meer dan verdiende onderscheiding!





## "They bring their love, that is what we celebrate"

Met deze woorden opende pastoor Paul Daggenvoorde de huwelijksviering van Sueelen de Lima Assis en Liniker Fabricio de Sousa. Geboren in Brazilië, nu verbonden aan de Universiteit Twente en dus inwoners van Enschede. Zij beloofden elkaar trouw in een kleurrijke, wervelende viering op een zomerse dag in juni. Al voor de plechtigheid begon bleven veel wandelaars op de Oude Markt even staan om dit prachtige Braziliaanse bruidspaar en hun feestelijk geklede gasten te bewonderen. Je kon je zomaar even op een plein in Rio de Janeiro wanen.....

Nadat bruid en bruidegom op de vraag: "Abraçando o Matrimônio, ides prometer amor e fidelidade u maou outro. Épor toda a vida que o fizestes?" vol overtuiging antwoordden met "Sim" en ook de overige vragen die horen bij de huwelijksinzegening waren gesteld en bevestigd, werden de ringen binnengebracht: een kleuter en een peuter op een loopfietsje door het middenpad van de kerk. Mooier kon het niet worden. Met een daverend applaus en gezang werd het bruidspaar hulde gebracht.

Vamos em paz, Sueelen e Liniker, e que o Senhor vos acompanhe!



### GROETEN UIT TORONTO!

Op donderdag 22 augustus ben ik naar Toronto in Canada vertrokken. Daar breng ik dit studiejaar (tot begin mei 2020) door in de parochie van *St. Lawrence Martyr* (H. Laurentius, martelaar) in Scarborough. Na drie jaar theologiestudie in Utrecht is dit voor mij een mooie gelegenheid om veel praktische ervaring op te doen en om kennis te maken met een andere cultuur en met de Kerk in een ander deel van de wereld. Zeker gezien het feit dat ik nooit eerder in Canada, of zelfs in de Nieuwe Wereld was geweest, is dit lange verblijf aan de overzijde van de Atlantische Oceaan best wel een avontuur. Volgend studiejaar (eind augustus 2020) mag ik dan weer in Nederland beginnen aan de tweede helft van mijn priesteropleiding.

Mijn eerste twee weken in Canada heb ik doorgebracht op *St. Augustine's Seminary*, de priesteropleiding van het aartsbisdom Toronto. *St. Augustine's* is een indrukwekkend complex, prachtig gelegen op loopafstand van het Ontariomeer. Op het seminarie heb ik deelgenomen aan een introductieprogramma en kennis gemaakt met Toronto en de priesterstudenten aldaar. Iedere maand zal ik een dag terugkeren naar het seminarie om daar samen met andere priesterstudenten die stagelopen onder begeleiding te reflecteren op onze ervaringen. Inmiddels ben ik al een week in de parochie van *St. Lawrence*. Deze eerste dagen heb ik vooral kennis gemaakt met de parochie en de verschillende activiteiten die hier plaatsvinden. De komende tijd zal ik hier een ritme moeten zien te vinden en zal bepaald worden wat mijn werkzaamheden precies zullen zijn.

U wil ik graag vragen om te bidden om zegen over mijn verblijf hier in Canada. Ik hoop dat het een leerzame tijd mag zijn waarin ik verder mag groeien als mens, als christen en als priesterkandidaat en waarin ik mijn roeping tot het priesterschap en parochiepastoraat echt kan onderzoeken.

In Christus met u verbonden,

James Keuben (priesterstudent van het aartsbisdom Utrecht en vrijwilliger van de Jacobuskerk)

## Geloofsgemeenschap Zuid

St. Janpastorie, Haaksbergerstraat 253  
7545 GH Enschede tel. 053-432 44 87

E-mail:

secretariaat.zuid@katholiekenschede.nl

**Uitvaarttelefoon: 06 - 28 56 79 22**

## Openingstijden secretariaat:

maandag van 9.00 - 11.00 (behalve in de schoolvakanties) en

donderdag van 9.00-11.30 uur

## Pastoraatgroep Zuid E-mail:

pastoraatgroep.zuid@katholiekenschede.nl

Mw. T. Hannink

Mw. J. Heitbrink-van Rooij

Mw. A. Tenbergen

Mw. J. van de Pieterman

Carina Meijer is contactpersoon voor de voormalige AriënsGEDachteniskerk

## Lokale Beheergroep Zuid E-mail:

beheergroep.zuid@katholiekenschede.nl

Wendy Bathoorn, coördinator

Henny Pahlplatz (AriënsGEDachtenis)

06 - 10 13 11 12

Lisette Janssen (St. Jan) 053 - 430 59 88

Miranda van Alstede, Tonny Oude Elferink

Jos Vaneker (Verrijzenis)

## Redactie Pelgrim: Annelies Tenbergen

redactie@katholiekenschede.nl

**Bankrek. NL 15 RABO 0153 1666 65 tnv**

**Par. St. Jacobus de Meerdere Enschede**

**Vieringen:** zie pagina 16-17-18

## De Roef, Pastoor Geertmanstraat 17

### Contactpersonen:

Carina Meijer 06-27 38 16 93 **(voor vragen en informatie)**

### Bijbelleesgroep:

1e woensdag van de maand om 9.30 uur

### Verrijzeniskerk

Het LeunenberG 588 do-mo 9.00-11.00 uur

Contactpersoon

Annelies Tenbergen 053 - 476 86 67 (voor vragen en informatie)



## Openingsviering zondag 1 september

De viering was een feestje. Het samengestelde koor bestond uit zeker 70 mensen van alle koren van Zuid, inclusief het kinderkoor. Jolande Beijerink was de dirigente en zij betreft de aanwezigen altijd bij de gezangen, zodat er volop meegezongen kan worden. Er was een kindernevendienst en bij binnenkomst werden er door de kinderen briefjes uitgedeeld met de tekst: Een kerk is mijn kerk, als..... Tijdens de viering kon iedereen deze zin aanvullen en na de viering werden de teksten op borden geprikt. We kregen al na het welkomstwoord inspiratie door Petra Garrelds en Ivett Khazoum, die een mooie invulling hebben gegeven aan hun gedachten wat de kerk voor hen betekent. Frank de Heus heeft de borden meegenomen en de briefjes verwerkt. Het was zodoende een mooie interactieve viering. De koffie werd achter in de kerk geschonken en velen bleven dan ook gezellig napraten.

Met zoveel inspiratie en aanwezigen hebben we er weer zin in om er een goed jaar van te maken, we doen het immers niet alleen, maar met velen samen.

*Pastoraatgroep en Lokale Beheergroep  
Geloofsgemeenschap Zuid*





## De kerk is mijn kerk, als ... Openingsviering Sint Jan

**Zondag 1 september** vierden we in de Sint Jankerk de gemeenschap. Terug van vakantie zongen jong en oud van verschillende koren samen onder de bezielende leiding van Jolande Beijerink. Aanwezigen konden aangeven, wat de kerk tot hun kerk maakt. Ivet Khazoum zei daar in haar openingswoord het volgende over: "Geloofsgemeenschap is het hebben van een familie, waarbij het niet gaat om bloedverwanten, maar om mensen die verbonden zijn door het geloof. Voor mij is de term geloof, die meerdere definities heeft, erg belangrijk. Zoals het geloven in God en zijn zoon Jezus die ons gered heeft door gekruisigd te worden en op te staan. Daarnaast koppel ik de term geloof ook aan deze mooie gemeenschap, die elkaar bijstaat, aanmoedigt en helpt." Ik zelf probeerde vanuit het evangelie van die zondag (Lucas 14,1.7-14) te formuleren, wat onze kerk tot mijn kerk maakt. Ik kwam daarbij uit op het volgende.

Een kerk is mijn kerk, als de mens er voor de Sabbat gaat. Dat is wat Jezus telkens opnieuw heeft laten zien in zijn leven. Jezus heeft zich altijd aan de joodse wet gehouden. Maar hij wist ook, dat het bij de joodse wet uiteindelijk om het leven gaat. Je kunt komen tot nieuwe inzichten. In sommige situaties moet je een regel opzij zetten om een mens te redden. Dat maakt Jezus zo menselijk. Ik houd van een menselijke kerk.

Een kerk is mijn kerk, als we daar met regelmaat samen aan tafel gaan. Dat deed Jezus met grote regelmaat. Dat doen wij in de parochie in eucharistie- en communievieringen, maar dat kan natuurlijk ook bij gelegenheden heel profaan; gewoon samen eten. Een grote keuken, waar je mét en vóór veel mensen samen kunt koken, zou – wat mij betreft – bij de standaarduitrusting van een parochie mogen horen.

Een kerk is mijn kerk, als mensen met waterzucht zoals in het evangelie er genezing vinden. Mensen met waterzucht, houden vocht vast, waardoor zwelling van weefsels en organen optreedt. De huid zwelt, de enkels worden dik. Soms worden ze kortademig. Angst kan de oorzaak zijn. Mensen die waterzucht hebben, moeten leren loslaten. De kerk is mijn kerk, als ze mensen een veilige plek biedt en helpt om hun angsten los te laten.

De kerk is, ten vierde, mijn kerk, als ze net als Jezus mensen bij de hand pakt. Zelfstandigheid is een groot goed, maar niet iedereen in onze maatschappij is zelfredzaam. Mensen onze taal leren; helpen bij hun financiën; mensen wegwijs maken in onze maatschappij, zijn ook mooie taken voor de kerk.

De kerk is mijn kerk, als zij een bescheiden kerk is. De kerk moet haar plaats weten in de maatschappij. In een seculiere maatschappij is dat een plek aan de rand en dat is –zeg ik er meteen maar bij – niet erg.

De kerk is mijn kerk, als zij weet, dat zij niet de waarheid in pacht heeft; het is een kerk die luistert, die de dialoog aangaat; die zich niet hult in pracht en praal, maar kiest voor eenvoud.

De kerk is mijn kerk, als zij net als de gastheer in de parabel van Jezus zegt: 'Kom toch dichterbij!'. Ik houd van een kerk, die uitnodigend is. De kerk is mijn kerk, als zij mensen verheft, groot en belangrijk maakt. Dat kan de kerk doen, door velen een taak te geven; door te vragen: 'Doe je mee?'; door mannen en vrouwen gelijke posities te geven. Door soms zelf een stapje terug te doen. Dat is mijn kerk.

*Pastoraal werker Frank de Heus*

## Parochieberaad op 10 september jl.

Een mooie bijeenkomst was het: bijpraten met parochianen in allerlei sleutelvrijwilligersfuncties. Het bestuur heeft inzicht gegeven in wat men het afgelopen jaar zoals tegenkwam. Rode draad was wel: we zijn één parochie met drie locaties en niet drie locaties die elkaar bevechten voor lijfsbehoud. Er is nog eens uitgelegd dat de Jozefkerk echt onze goedkoopste locatie is. Er is duidelijk gemaakt dat we maar 1/3 van de kosten van de pastoor en zijn team betalen. De andere delen worden door de St. Franciscusparochie en Maria Vlucht betaald. Ook geldt deze formule voor de huisvesting van onze geestelijken.

Waarom dit hier nog eens vermeld? Omdat de vergadering duidelijk maakte dat het goed is deze zaken te weten. Er zijn veel fabeltjes in omloop.



We hebben ook gefilosofeerd over de toekomst. Kleine lezing van opmerkingen:

- Organiseer ontmoeting.
- Houd de drie locaties zo lang mogelijk open.
- Zoek bijeenkomsten die de jeugd, jongeren en oudere jongeren ook aanspreken.
- Samen eten bindt.
- Meer aandacht voor kindernevendienst in alle locaties.
- Meer openstelling voor Jozefkerk en H. Jacobuskerk.

Deze opsomming is verre van volledig.

Natuurlijk kwam de financiële situatie aan de orde. Samenvattend: we komen jaarlijks €150.000,- tot €200.000 te kort. Dit kunnen we nu nog opvangen met reserves, maar dat houdt op. We moeten een meer sluitende begroting hebben.

Lichtpuntje in deze is dat we op dit moment verwachten dat de actie kerkbalans in 2019 ongeveer 20% meer zal opbrengen dan in 2018. Dank en complimenten aan allen die al meededen en aan degenen die aansloten of hun bijdrage verhoogden. Hiermee zijn we er nog lang niet. In 2020 zullen we een

volgende slag in de actie kerkbalans moeten maken.

Als het goed gegaan is hebben we eind september alle incasso's gedaan van de jaarlijkse toezegging met machtiging voor incasso. De laatste problemen rond maandelijkse en kwartaalbetalingen zijn hopelijk dan ook opgelost. Mocht u niets gehoord hebben en toch toestemming hebben gegeven geld te innen, dan is het nu tijd om aan de bel te trekken. Zie mijn gegevens achterin (p.28).

De stemming is goed. Veel mensen werken mee om de zaken steeds verder in orde te brengen. We werken aan een prachtige doorstart naar een bloeiende geloofsgemeenschap. Voor wie nog niet meedeed: we nodigen u van harte uit. Bel ons, mail ons, kom langs.

*Joop Hassink, vicevoorzitter parochie St. Jacobus de Meerdere.*



## Wat is mij dierbaar.....

In 1980 bezocht ik mijn nicht in Amerika. Wij gingen naar een militaire basis om inkopen te doen. Zij mocht daar kopen omdat ze weduwe is van een militair en wilde ook iets voor mij kopen. Het was er heel uitgestrekt en je kon er alles kopen, van etenswaren tot een complete woninginrichting. Ik mocht iets uitzoeken. Het hoefde voor mij eigenlijk niet, maar ineens zag ik een beeldje van een engeltje waar ik gelijk helemaal weg van was. Hij heeft jarenlang vanaf een hoge plank op ons neergekeken. Dit was mijn beschermengel en toen we verhuisden naar een appartement heb ik hem naast mijn bed gezet. Hij is nog steeds mijn beschermengel en me heel dierbaar.

*Conny Oostdam*



## Lezing van Anton ten Klooster in de parochiezaal van de St. Jankerk



Op donderdag 19 september was priester Anton ten Klooster te gast in de parochiezaal van de St. Jankerk, om een lezing te geven over geluk, waarbij de zaligsprekingen van Thomas van Aquino de leidraad vormden. Het liep nog niet meteen storm, we waren in totaal met 18 personen, maar dat maakte wel dat we er een soort 'ronde tafelgesprek' van konden maken. Het was niet makkelijk om in de zaligsprekingen een handvat te vinden om ons geluk te zien. Maar na afloop was de overheersende mening dat zo'n avond wel voor herhaling vatbaar is.

*Annelies Tenbergen,  
lid stedelijke pastoraatgroep*



# Aanmelding voorbereiding Eerste Heilige Communie



Op **woensdag 30 oktober voor Noord** en op **woensdag 13 november voor Zuid** vinden de Startavonden plaats voor het project van de Eerste heilige Communie.

**Tot 11 oktober** kunnen kinderen worden opgegeven.

Zaterdag 30 november gaan we van start met de kinderen. Uitgebreide informatie vindt u op [www.katholiekenschede.nl](http://www.katholiekenschede.nl)

Via het opgaveformulier op de website kunt u uw kind opgeven.

We werken met ons eigen project 'Over de drempel, in het spoor van Jezus', waarin we kinderen met name drie dingen willen meegeven.

Allereerst willen we ze helpen een relatie op te bouwen met de levende Christus.

Ten tweede willen wij de kinderen binnen leiden in de wereld van de traditie; van verhalen, gebruiken en wijsheden van de Rooms katholieke kerk.

We willen kinderen gevoelig leren worden voor de gang door het liturgische jaar, van de Eerste Advent tot aan Pasen en daarna.

Zo volgen we als vanzelf ook het leven van Jezus van Nazareth. Door samen met elkaar op te trekken willen we ten slotte werken aan gemeenschapszin.

Christen ben je nooit alleen, maar altijd samen mét en vóór anderen.

We hopen er weer een mooi project van te maken, waar we allemaal zin en plezier aan beleven.

*Werkgroepen Eerste heilige Communie en pastoraal werker Frank de Heus*



# KRONIEK

## OVERLEDENEN

*St. Jankerk:*  
31-08-2019

*Nettie Broeders-Lathouwers, 81 jr. e/v Theo Broeders*

*Anders:*  
21-08-2019

*Francien te Brake-Bulthuis, 72 jr. w/v Joop te Brake,  
partner van Huub van Dijk*

16-08-2019

*Rietje Gieske-Leppen, 89 jr. e/v Piet Gieske*



# Weekeindevieringen

	St. Jozef	H. Jacobus	St. Jan
Weekend 5/6 oktober 27e Zondag door het jaar	Eucharistieviering Zondag 11.00 uur W. Rekveld Kinderwoorddienst Kinderkoor	Eucharistieviering Zondag 11.00 uur J. Kortstee Internationale mis Ariëns Music Ministry	Woord- en communieviering Zondag 10.00 uur F. de Heus Samenzang
Weekend 12/13 oktober 28e Zondag door het jaar	Eucharistieviering Zondag 11.00 uur W. Rekveld Ariënskoor	Woord- en communieviering Zondag 11.00 uur Werkgroep Themaviering All Together	Eucharistieviering Zondag 10.00 uur B. Engelbertink Come Back
Weekend 19/20 oktober 29e Zondag door het jaar	Eucharistieviering Zondag 11.00 uur J. Kortstee Kinderwoorddienst Mariakoор	Woord- en communieviering Zondag 11.00 uur F. Peters Internationale viering Samenzang	Woord- en communieviering Zondag 10.00 uur T. Hannink + J. Heitbrink Gem. koor St. Jan-H. Michaël
Weekend 26/27 oktober 30e Zondag door het jaar	Eucharistieviering Zondag 11.00 uur W. Rekveld Ariënskoor	Woord- en communieviering Zondag 11.00 uur G. Groothuis Schola	Eucharistieviering Zaterdag 19.00 uur P. Daggenvoorde Gem. koor St. Jan-H. Michaël
Vrijdag 1 november Allerheiligen	Eucharistieviering Vrijdag 19.00 uur W. Rekveld Ariënskoor		



**Veel dierenliefhebbers zetten op 4 oktober hun huisdier in het zonnetje. Geven hem of haar een extra bot, lange wandeling of bijvoorbeeld dierensoepje. Omdat het dierendag is.**

In Nederland wordt dierendag sinds 1930 gevierd. Deze dag is niet lukraak gekozen. Tijdens een internationaal Dierenbeschermingscongres in 1929 in Wenen werd besloten de sterfdag van de heilige Franciscus van Assisi tot Werelddierendag uit te roepen.

## Praten met dieren

Franciscus van Assisi (1181-1226) stichtte in zijn tijd de kloosterorde van de Franciscanen of Minderbroeders. Volgens de legendes predikte Van Assisi niet alleen onder mensen maar ook onder dieren en voerde hij vele gesprekken met de leden van het dierenrijk. In verschillende landen in de wereld kunnen gelovigen op 4 oktober met hun dieren in de kerk terecht om hen te laten zegenen.

Franciscus van Assisi predikt tot de vogels





# Weekeindevieringen

	St. Jozef	H. Jacobus	St. Jan
Zaterdag 2 november Allerzielen		<b>Eucharistieviering</b> Zaterdag 12.00 uur P. Daggenvoorde Requiem-mis Ariënskoor	
	<b>Gebedsviering</b> Zaterdag 19.00 uur G. Vaneker	<b>Gebedsviering</b> Zaterdag 19.00 uur G. Groothuis	<b>Gebedsviering</b> Zaterdag 19.00 uur Werkgroep
	Rouw- en trouwkoor St. Jozef	Samenzang	Gem.koor St. Jan-H. Michaël
Zondag 3 november 31e Zondag door het jaar	<b>Eucharistieviering</b> Zondag 11.00 uur J. Kortstee Kinderwoorddienst BJK	<b>Eucharistieviering</b> Zondag 11.00 uur P. Daggenvoorde Internationale mis Ariëns Music Ministry	<b>Woord- en communieviering</b> Zondag 10.00 uur F. de Heus  Samenzang
Donderdag 7 november H. Willibrord			<b>Eucharistieviering</b> Donderdag 09.30 uur B. Engelbertink Dagkapel Verrijzeniskerk Samenzang
<b>Viering in de Dagkapel van de Verrijzeniskerk</b>			
Weekend 9/10 november 32e Zondag door het jaar	<b>Eucharistieviering</b> Zondag 11.00 uur W. Rekveld Sint Maarten + kinderwoordd. Schola	<b>Woord- en communieviering</b> Zondag 11.00 uur T. Hannink  All Together	<b>Eucharistieviering</b> Zondag 10.00 uur B. Engelbertink Sint Maarten Kinderkoor
Weekend 16/17 november 33e Zondag door het jaar	<b>Eucharistieviering</b> Zondag 11.00 uur T. van Balen Kinderwoorddienst Mariakoor	<b>Eucharistieviering</b> Zondag 11.00 uur Kardinaal Eijk+P. Daggenvoorde Ariënsviering Ariënskoor + Leo Harmonie	<b>Woord- en communieviering</b> Zondag 10.00 uur B. Dieben  All Together



## Collecteschema:

5+6 oktober Wereldmissiedag van de kinderen

19+20 oktober Missiezondag

9 + 10 november Zondag voor de Oecumene

16+17 november Nationale Jongerencollecte



## Vieringen door de week

Maandag 18-19.00 uur H. Jacobus Eucharistische aanbidding met mogelijkheid tot biechthoren

Maandag 19.00-19.30 uur H. Jacobus Eucharistie

Dinsdag 19.00 uur St. Jozef Stille aanbidding

Woensdag 09.30 uur St. Jozef afwisselend eucharistie en woco-viering

Donderdag 09.30 uur De Roef woord-communieviering

Donderdag 09.30 uur Verrijzeniskerk eucharistie of woco-viering

Donderdag 09.30 uur Ariensstaete, Lijsterstr. 30 euch of woco-viering

Vrijdag 09.30 uur H. Jacobus eucharistie of woco-viering

Zaterdag 12.00 uur H. Jacobus Angelusgebed (1e zaterdag vd maand)

## Openingstijden dagkapellen

H. Jacobuskerk dagelijks 10.00-17.00 uur rolstoeltoegankelijk

Verrijzeniskerk op werkdagen 09.00-16.00 uur

## Vieringen in de verzorgingshuizen

Ariensstaete Vrijdag 19.00 uur

De Cromhoff 1e en 3e donderdag van de maand 16.00 uur

De Eschpoort 4e zaterdag van de maand 16.00 uur

(contactpersoon Anneke Peijnenborg)

Florapark 1e en 3e dinsdag van de maand 09.30 uur

De Hatteler 3e woensdag van de maand 16.00 uur

(16 okt., 20 nov., 18 dec.)

De Posten 2e vrijdag van de maand 10.00 uur

(contactpersoon Fie Otten)

## Oecumenische Geloofsgemeenschap Helmerhoek

Mediant Elke zondag 10.00 uur

Broekheurne-Ring 1050

## Leefgemeenschap De Wonne, Noorderhagen 25

Meditatiezaal Elke zondag 11.00 uur

1e zondag van de maand in de kapel 12.00 uur Spaanse viering

## Ziekenhuis MST

De Kapel Elke zondag én op Christelijke Hoogfeesten 10.30 uur

Oecumenische viering, voorganger: dominee of pastoraal werker



## KINDERWOORDDIENST ST. JOZEFKERK

Tijdens de eucharistieviering om 11.00 uur.

**Zondag 20 oktober**, (Lucas 18, 1-8)

Thema : God luistert wél als wij bidden.

God luistert en geeft antwoord: op Zijn tijd en Zijn wijze.

**Zondag 3 november**, ( Lucas 19, 1-10 )

Thema: Jezus heeft oog voor iedereen.

Jezus "klopt aan" bij ieder van ons en vraagt:  
Mag ik bij jou te gast zijn?



**Zondag 17 november**, ( Lucas 21, 5-19 )

Thema: Wees niet bang, Jezus is altijd bij je!

Wat er ook gebeurt, Jezus laat ons nooit alleen.

In de advent is er iedere zondag een kinderwoorddienst.



## KidsTime St Jankerk

---

Op vrijdag 27 september was er weer een bijeenkomst van KidsTime in de St. Jankerk, het thema was Sint Michaël.

Helaas kunnen we daar nog geen verslagje van plaatsen, want voor die tijd lag Pelgrim al bij de drukker.



Maar noteer alvast de volgende bijeenkomst: vrijdag 20 december van 15.30-17.00 uur in de Parochiezaal van de St. Jankerk. Dan gaat het over Drie Koningen, je moet je wel aanmelden, dat kan via de mail: [saskiabal1900@hotmail.com](mailto:saskiabal1900@hotmail.com) of telefonisch 06-223 79 624 voor kinderen in groep 5-6-7

In de advent worden weer Kinderwoorddiensten gehouden in de St. Jankerk. Daarvoor hoef je je niet op te geven, als je in de kerk bent, kun je gewoon meelopen met de begeleiders. De eerste advent is op zondag 1 december.



In het RK-abc worden bijzondere personen en begrippen uit de katholieke traditie toegelicht.

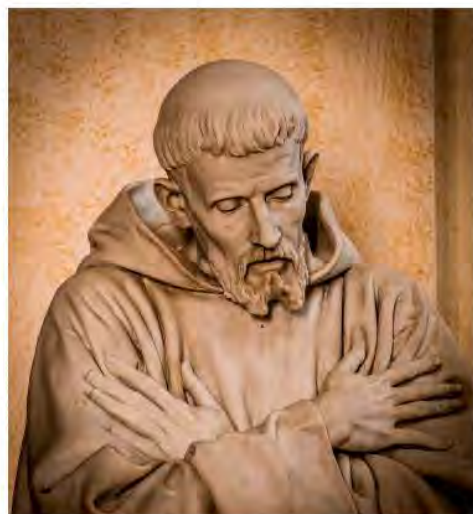
## Rozenkrans

Oktober is dankzij paus Pius V de maand van de rozenkrans. Hij herdacht hiermee de overwinning van de christenen op de islamitische Ottomanen tijdens de slag bij Lepanto van 7 oktober 1571. De rozenkrans kwam voort uit de Latijnse gebeden die priesters en kloosterlingen dagelijks opzegden om God te prijzen. Voor gewone gelovigen was dat te ingewikkeld, en zo ontstond het gebruik om herhaaldelijk het Onzevader te bidden, en later ook het Weesgegroet. De rozenkrans, met voor ieder gebed een kraaltje, hielp de gelovigen daarbij. De herhaling geeft het gebed meditatieve kracht, hoewel veel katholieken het 'rozenhoedje' afraffelden om tijd te besparen.



## Franciscanen

Franciscus van Assisi (feestdag 4 oktober) stichtte in de 13e eeuw een nieuwe kloosterorde. De franciscanen wilden hun stichter navolgen in zijn eenvoud en armoede. Volgens de broeders was de kerk op de verkeerde weg vanwege alle rijkdom en macht die zij had vergaard. Zij wilden het anders doen en gaven al hun bezittingen weg aan arme mensen. Ze leefden van de aalmoezen die ze van gelovigen kregen. Ook nu nog zijn de franciscanen in Nederland actief. Ze gaan niet meer bedelend langs de straten, maar proberen wel nog steeds Christus na te volgen en zo sober mogelijk te leven.



## Lucas Evangelist (18 oktober)

Over Lucas, schrijver van het derde evangelie, is weinig bekend. Vermoedelijk was hij een arts van niet-joodse komaf, uit Syrië of Griekenland, een dierbare metgezel van Paulus, die hem enkele keren in zijn brieven noemt. Het Lucas-evangelie is bekend vanwege het uitvoerige kerstverhaal, en het is ook dankzij Lucas dat wij het *Magnificat* kennen, het danklied dat Maria zingt wanneer de engel haar de geboorte van Jezus heeft aangekondigd.

## Op weg naar Santiago ...

Misschien niet vanuit Enschede, vanaf de Pyreneeën of vanuit Burgos.

U heeft vele vragen. Waar kan ik slapen, wat moet ik meenemen, welke weg zal ik gaan, wat is de beste jaargetijde, zijn veel mensen onderweg?

Dit jaar hospiteerde ik met Pasen in Roncesvalles, Pyreneeën. Op een dag waren 500 mensen aan de voet van de Pyreneeën vertrokken op weg naar Santiago!

In mei liep ik een route, die door de provincie Aragon liep, en ... was vier nachten alleen in een herberg en trof al lopend geen medepelgrim.

Het Genootschap van Sint Jacob helpt u op weg.

Op de tweede donderdag van de maand is er in Hengelo tussen 17.00 en 19.00 uur, in Hotel National, Burg. Jansenplein 27, dichtbij het stadhuis, een Café Saint Jacques. (Saint Jacques is de Franse naam voor St. Jacobus.)

## Laat jezelf uit

Een originele omschrijving voor een wandeling dacht ik toen ik deze zin las in het artikel van pastoor Daggenvoorde. Zelf heb ik me de afgelopen tijd regelmatig uitgelaten met twee vierdaagsen en nog andere wandelingen. Wandelen is voor mij vooral: je hoofd leegmaken maar ook genieten van een mooie omgeving en zomaar een praatje maken met onbekenden. Er komt dan van alles aan de orde en als ik begin te praten weet men al gauw waar ik vandaan kom. Ben ik in de Achterhoek onderweg dan kom ik uit de buurt, en wandel ik elders dan kom ik uit de Achterhoek. Dat Twente en de Achterhoek twee verschillende streken zijn is helaas nog niet tot iedereen doorgedrongen.

Zo zijn er leuke momenten zoals die op de laatste dag van de Barchemse vierdaagse.

Hier kunt u pelgrims, ontmoeten, die al eens op weg zijn geweest, te voet, met de fiets. Mensen, die een deel van de weg gelopen hebben en dus nog onderweg zijn. U hoeft echt niet in een keer de hele weg af te leggen.

Pelgrims, die het plan hebben om op weg te gaan. U kunt hier o.a. informatie krijgen en gezellig praten over uw plannen of wat u al gedaan heeft.

Leden van het genootschap zijn aanwezig en helpen u graag op weg.

*Siny Wolters*



Als we Lochem binnenwandelen worden we begroet met klockgelui waarop een man uit de groep ons maant flink door te lopen zodat we nog op tijd zijn voor de hoogmis.

En als we op een gegeven moment de Berkel over moeten steken is daar nog zo'n ouderwets zelfbedieningspontje. Het zorgt voor de nodige hilariteit als de groep voor mij er met teveel mensen op gaat en natte voeten krijgt, daar zal nog vaak over gesproken worden.

Al met al was het een fijne wandeltijd waarvan ik mocht genieten.

Laat jezelf ook eens uit, het doet je goed!

*Engelien Nijhof*

## Gastvrije Kerk tijdens de Regenboogdagen in Enschede



**Op zondag 13 oktober organiseert de werkgroep Lhbt+ en Religie de eerste Tafeltijd-bijeenkomst van Twente: een moment om samen te eten en aan tafel in gesprek te gaan over geloof, geaardheid en gender, ondersteund door enkele korte Bijbelteksten, gebeden en/of liederen. Iedereen is hierbij welkom, ook als je niet (meer) kerkelijk bent of juist als in jouw kerk dit onderwerp nog weinig wordt besproken.**

We komen bijeen tijdens de Regenboogdagen, op zondag 13 okt. om 17.00 uur in de Ontmoetingskerk aan de Varvixsingel in Enschede (inloop vanaf 16.30 uur). Het duurt tot ongeveer 19.30 uur. Aanmelding (verplicht vanwege de maaltijd) bij Eddy Oude Wesselink (eddyoudewesselink@kcwo.nl) van de werkgroep lhbt+ en Religie.

### Regenboogdagen 2019: Diversiteit kent geen tijd



Enschede maakt zich op voor een vol en gevarieerd programma tijdens de Regenboogdagen van dinsdag 8 oktober tot en met zondag 13 oktober. De activiteiten zijn niet alleen bedoeld voor LHBT'ers maar voor alle Enschedeërs: van jong tot oud.

De Regenboogdagen benadrukken dat iedereen het hele jaar door zichzelf moet kunnen zijn. Wethouder Arjan Kampman: "Enschede is een Regenboogstad. Een stad vol diversiteit. Iedereen mag zichzelf zijn in onze stad; altijd en overal. Ongeacht geslacht, geloof, seksuele oriëntatie of identiteit. Als college vinden we dat belangrijk. Daarom staan we achter de Regenboogdagen".

Op woensdagmiddag is de kick-off van de Regenboogdagen. In de dagen daarna vinden er meer dan 15 activiteiten plaats die net zo divers zijn als de LHBTI+-gemeenschap zelf. Indrukwekkend, leerzaam, verkwikkend, gezellig of confronterend, maar altijd memorabel.

### Wergroep Lhbt+ en religie

De werkgroep lhbt+ en religie organiseert vieringen voor lhbt+'ers en hun naasten. Daarnaast probeert de werkgroep door middel van workshops, themabijeenkomsten en activiteiten tijdens de Regenboogdagen een bijdrage te leveren aan een veilige omgeving voor lhbt+'ers binnen religieuze en etnische gemeenschappen. De werkgroep is onderdeel van het COC Twente-Achterhoek.

*Eddy Oude Wesselink*



## Lourdesreis Driein  nparochie 2019

Op het moment dat u dit leest, zijn wij in Lourdes. Na op verschillende plekken informatiebijeenkomsten te hebben gehouden, was de bus al vrij snel volgeboekt. Inclusief de chauffeur, de pastoor, de verpleegkundige, de assistent-hotelleidster en ik zijn we met 60 personen. Wie niet met de bus mee kon of wilde, ging met het vliegtuig en wie per se met de bus mee wilde, kwam helaas op de reservelijst te staan.

In Lourdes zijn we allemaal in hetzelfde hotel, hotel Alba, ondergebracht.

Op 23 augustus was er een kennis-makingsbijeenkomst in het parochiecentrum van de St Jozef en ondanks de warmte was bijna iedereen er. Aan de hand van twee PowerPoint presentaties hebben we alle aandachtspunten voor deze reis kunnen bespreken en de foto's zorgden ervoor dat iedereen veel zin kreeg in deze reis, en wij ook.

Omdat de kopij moet worden ingestuurd voordat wij vertrekken, kan ik u alleen globaal vertellen hoe ons programma eruit ziet. In de volgende Pelgrim komt uiteraard een verslag van onze reis.

Via Amiens gaat de bus naar Lisieux waar we onze eerste overnachting hebben en de volgende dag een viering in de basiliek. Daarna richting Poitiers voor onze 2e overnachting en als we de derde dag tegen de middag in het hotel aankomen, zijn de mensen die met het vliegtuig zijn gegaan, er waarschijnlijk al.

In Lourdes hebben we diverse vieringen, waaronder een bij de Grot, we doen mee aan de lichtprocessie en de Sacramentsprocessie, we maken een stadswandeling, lopen de Grote of Kleine Kruisweg, gaan een dag met de bus de Pyreneeën in en bezoeken onder begeleiding van een Nederlands sprekende gids het Cité St Pierre, een soort stilteplek net buiten Lourdes waar minder draagkrachtigen kunnen verblijven in een prachtige groene omgeving. Natuurlijk is er ook tijd voor ontspanning door middel van een gezellige avond met het Lourdesbingo, en koffiedrinken op een terrasje.

's Avonds treffen we elkaar vaak nog even in de lounge van het hotel om de dag door te spreken

onder het genot van een kop koffie of een glaasje van het een en ander. Dat zijn ook vaak hele gezellige momenten.

Het zullen vijf intensieve dagen zijn in Lourdes, maar, naar ik verwacht, wel hele fijne.

Daarna vertrekken we naar Nevers, waar we overnachten vlakbij het klooster waar Bernadette ligt opgebaard, en op maandag 7 oktober keren we dan weer terug, na uiteraard een viering bij Bernadette.



Omdat de groep zo groot is, heeft de organisatie VNB te Den Bosch, besloten dat ik een assistente mee krijg, iemand die ik natuurlijk heel goed ken, Hettie Eckers. Samen met de pastoor, Paul Daggenvoorde en de verpleegkundige, Alice ten Vergert, vormen we een goed stel en ik vertrouw erop dat we een mooie bedevaart zullen hebben.

Mocht u nog iets van de sfeer in Lourdes willen proeven, dan kunt u altijd livebeelden zien van de Grot via [www.lourdes-france.org/nl/tv-lourdes](http://www.lourdes-france.org/nl/tv-lourdes). Op zaterdag 5 oktober om 9.45 uur nemen wij deel aan de viering bij de Grot.

*Annigje Jannink-Annink, bus- en hotelleidster*







## HAZELNOOTKOEKEN

Voor 12 koekjes

### *Ingrediënten*

- 100 gram hazelnoten
- 100 gram suiker
- 1 zakje vanillesuiker
- 1 ei

### *Bereidingswijze:*

Rooster de hazelnoten ca. 15 minuten in de oven op 150 graden. Vermaal of hak ze daarna fijn. Vermeng de suiker met vanillesuiker.

Spits het ei en klop het eiwit stijf. (De dooier wordt niet gebruikt, die kan gebruikt worden met het bakken van eieren of het maken van vla). Meng daar de gehakte hazelnoten en suiker doorheen. Leg bakpapier op een bakplaat en lepel daar 12 kleine hoopjes op.

Bak ca. 25 minuten in de oven op 150 graden. Even laten staan en daarna voorzichtig op een schaal zetten en laten afkoelen.

### *Bron:*

Recept van claris zr.

Chiara Bots osc in:

*Gezond leven, bezielde eten,*

Ten Have 2008.

# NOTEN ALS DIERENLIEFDE



In de herfst vallen als eerste de hazelnoten en daarna de walnoten. Eekhoorns uit het bos weten de bomen in onze tuin snel te vinden. Ze dansen als aapjes in de takken van de bomen en rennen heen en weer met noten om die elders in het bos te verstoppert. Het is hun wintervoorraad aan voedsel. Eekhoorns zijn bomenplanters, want overal zie je jaarlijks op allerlei plekken vergeten noten uit de aarde tevoorschijn komen: jonge hazelaars en walnotenbomen.

Noten zijn ook wintervoedsel voor mensen. Bij dorpen werden met name tamme kastanjabomen en walnoten geplant. Dat gebeurde al in de tijd van de Bijbel (Hooglied 6,11). Noten zijn algemeen een beeld van vruchtbaarheid. In de christelijke traditie worden ze beschouwd als beeld van zachtmoedigen die hun waarde verbergen onder een harde buitenkant. In Duitsland worden hazelnoten ook Lambertusnootjes genoemd. Lambertus (ca. 647-705) was een bisschop uit Maastricht die op 17 september herdacht wordt, als de eerste hazelnoten rijp zijn. ■

*Tekst en foto's: Tini Brugge*

## Leendert Vriel zoekt nieuwe vrijwilligers!

Veel mensen willen het liefst thuis sterven. Soms wordt de belasting voor hun naasten om zorg te verlenen evenwel te hoog. Vrijwilligers van de Leendert Vriel kunnen in zo'n geval bijspringen en tijd, aandacht en ondersteuning aan de zieke en diens naasten besteden. Er wordt nauw samengewerkt met thuiszorgorganisaties.

De vrijwilligers verrichten geen verpleegkundige handelingen. Zij kunnen wel de zorg van de mantelzorgers even overnemen zodat die mantelzorger een nachkje rustig kan slapen in de wetenschap dat zijn of haar naaste niet alleen is.

Leendert Vriel Enschede Haaksbergen is op zoek naar nieuwe vrijwilligers (m/v); vrijwilligers die 's nachts willen waken bij mensen die ernstig ziek zijn en die tot hun overlijden thuis verzorgd willen worden.

"Het is mooi werk, dat veel voldoening geeft. Als vrijwilliger kun je veel betekenen voor mensen die de moeilijkste periode van hun leven doormaken. Gewoon door er "te zijn". Het is bijzonder om tijdens deze intensieve en intieme periode samen, meestal met de familie, op te trekken", aldus één van onze vrijwilligers over zijn motivatie voor dit werk.

Een bepaalde vooropleiding is niet nodig voor dit vrijwilligerswerk, emotionele stabiliteit, motivatie en een open houding daarentegen wel.

Om goed voorbereid te zijn op dit werk, krijgen nieuwe vrijwilligers een introductiecursus aangeboden. Daarnaast zijn er geschoolde begeleiders beschikbaar voor vragen / opmerkingen of om gewoon even tegenaan te kletsen.

Voelt u zich aangetrokken tot deze vorm van zorg en wilt u meer informatie: Dat kan via [enschede@leendertvriel.nl](mailto:enschede@leendertvriel.nl) of via

tel.nr. **06 532 48 988**

Meer informatie kunt u ook vinden op onze website: [www.leendertvriel.nl](http://www.leendertvriel.nl)

## Leendert Vriel

Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg  
Enschede Haaksbergen



Stichting Het Ariëns-Comité

Secretariaat

Drs. J.N. Hinke

Galileistraat 49 1223 GL Hilversum

035 - 7729597

[secretariaat@arienscomite.nl](mailto:secretariaat@arienscomite.nl)

### LANDELIJKE ARIËNS-HERDENKING 2019

De jaarlijkse Ariëns-gedachtenisviering zal ook dit jaar weer plaatsvinden op de derde zondag van november, te weten **17 november a.s.**

Zoals gebruikelijk wordt deze eucharistieviering gehouden in de **St. Jacobuskerk** aan de Oude Markt te **Enschede**. Aanvang **11.00 uur**.

Celebranten zullen zijn

*kardinaal W.J. Eijk*, aartsbisschop van Utrecht,  
*P.F. Daggenvoorde*, pastoor van de Jacobus de Meerdere-parochie van Enschede, geassisteerd door *Th. Reuling ofs*, als permanent diaken verbonden aan de parochie H. Gabriël te Didam e.o., tevens lid van de Orde van Franciscaanse Seculieren (ofs) en van het Ariëns Comité.

*Onlangs heeft paus Franciscus de 33e zondag door het jaar uitgeroepen tot Werelddag van de Armen, als een voortzetting van en een herinnering aan het Jaar van de Barmhartigheid. De Ariëns-gedachtenis viering zal aandacht aan besteden aan deze Werelddag.*

Medewerking verleent ook weer de Kon. Enschedese Leo Harmonie, in 1893 door Ariëns zelf opgericht.

Na de H. Mis is iedereen welkom in het parochiecentrum achter de kerk voor een informeel samenzijn.

Er zullen ook weer boeken en kaarsen te koop zijn.

*Hoogachtend,  
Het Ariëns-comité*



# goed om te weten

**Op 16 oktober** organiseert de ouderenbond KBO-PCOB een informatiemiddag over medicijnen en medicijngebruik door apotheker Lieke Yallop (centrum apotheek).

“Hoe ga je om met medicijnen zo dat je er beter van wordt?” Ook voor mantelzorgers. Om **14:00 uur** in het Speeltuingebouw aan de Voortsweg 225 **Toegang gratis**

Are you looking for friends that share your faith? You can come and join us in our activities.

We are a group of Catholics called Ariëns Katholieke Studenten Enschede and we would be happy to meet you. For more information you can visit:

<https://ariens.utwente.nl/>  
[fb.com/rksariens](https://fb.com/rksariens)  
[instagr.am/rksariens](https://instagr.am/rksariens)

If you want to receive our newsletter you can send an email to [rksariens@gmail.com](mailto:rksariens@gmail.com)



Wil je priester, geestelijk verzorger in een verzorgingstehuis, gevangenis of het leger worden? Of liever leraar Godsdienst en Levensbeschouwing, beleidsmedewerker of journalist? De studie Theologie is fascinerend en biedt veelzijdige beroepsperspectieven.

Kom dan eens kijken bij de Tilburg School of Catholic Theology:

-  Studietoelichting op vrijdag 8 november a.s. in Utrecht
-  Master Open dag op zaterdag 16 november a.s. in Tilburg

[tilburguniversity.edu/studeer-theologie](https://tilburguniversity.edu/studeer-theologie)

## Pelgrim

parochieblad voor R.K. Enschede  
redactie@katholiekenschede.nl

### Redactieleden

Conny Oostdam  
Ine Reuver  
letje Köiter  
Annelies Tenbergen

### Kopijdatum nr. 9 - 2019

maandag 28 oktober 2019  
Lengte van artikelen max. 400  
woorden

### Verschijningsdatum

donderdag 14 november 2019



**Ziek? Of gaat u  
verhuizen?**  
Laat het even  
weten aan  
het Parochieel  
Dienstencentrum  
(zie pag. 3)

### Bestuur R.K. Parochie St. Jacobus de Meerdere

Pastoor P. Daggenvoorde  
Joop Hassink, vice-voorzitter  
06-17 30 81 58  
vicevoorzitter@  
katholiekenschede.nl  
André Amelink, (bouw)- technische  
zaken  
Carina Adduci, secretaris  
Mathias Baveld, penningmeester@  
katholiekenschede.nl

### De Maristen

Hogelandsingel 41,  
7512 GB Enschede

### Citypastoraat

Voor hulpvragen via telefoon: 4306190  
Openingsuren zijn: maandag- t/m zaterdagmiddag 13.00 - 17.00 uur  
en dinsdag- en donderdagmorgen 10.00 - 12.30 uur.  
Langestraat 51, 7511 HB Enschede. [www.citypastoraatenschede.nl](http://www.citypastoraatenschede.nl)

### Huis van verhalen - voorheen Pastoraat na Ramp. Secretariaat:

Roomweg 165c, 7523 BM Enschede. Tel.053 - 431 62 88  
[www.huisvanverhalenenschede.nl](http://www.huisvanverhalenenschede.nl)

### Oecumenische geloofsgemeenschap Helmerhoek

Helmerzijde, Broekheurnerring 1050. Website: [www.ogh-enschede.nl](http://www.ogh-enschede.nl)  
Mevr. A. Kemper, tel. 053 - 4755 755

### De Wonne

Noorderhagen 25, 7511 EK Enschede. Tel. 431 87 87

### De Luisterlijn (voorheen Sensor telefonische hulpdienst)

Niet alleen 'voor de mens in nood' maar voor alle  
eenzame mensen die behoefte hebben aan een luisterend oor.  
24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar. Tel. 0900 - 0767.

De **Parochiële Caritas Instelling Enschede (PCI)** staat van oudsher  
voor individuele hulpverlening aan mensen in acute nood. Dit  
betekent, dat de PCI financiële hulp geeft, of doorverwijst naar  
andere instanties. Wenst u deze individuele hulpverlening? Of kent u  
iemand die acute hulp nodig heeft? Dan kunt u contact opnemen via  
onderstaand e-mailadres.

De PCI kent ook de Telefonische Hulpdienst: een  
samenwerkingsverband met de Protestantse Diaconie Enschede.  
Mensen, die tijdelijk in een moeilijke situatie verkeren, kunnen bellen  
op werkdagen van 18.00 tot 21.00 uur.

De PCI is voor haar werk afhankelijk van collectes en giften; hiervoor  
wordt tijdens de kerkvieringen van Pasen en Kerstmis gecollecteerd.  
Daarnaast zijn giften natuurlijk van harte welkom. Omdat de PCI de  
ANBI-status heeft, zijn giften fiscaal aftrekbaar. Bij de aangifte is de  
vermelding "RK PCI St. Jacobus de Meerdere Enschede" voldoende.

**E-mailadres [caritas@katholiekenschede.nl](mailto:caritas@katholiekenschede.nl)**

**Telefonische Hulpdienst 06 38 76 50 54**

**Bankrekening NL45 ABNA 0592332675 t.n.v. PCI Caritas  
Enschede**



**190 JAAR**

**UITVAARTZORG VARVIKSINGEL**

*Met overtuiging*

**Uw herinnering, onze zorg**

053 432 19 55 • [uitvaartzorgvarviksingel.nl](http://uitvaartzorgvarviksingel.nl)

**Fleurop**

*Jouw favoriete bloemist*

**MIMOSA**

Korte Hengelosestraat 27  
7511 JA Enschede  
053 - 430 52 96

**siers**

AANNEMERSBEDRIJF

NIEUWBOUW  
VERBOUW  
RENOVATIE  
ONDERHOUD

OLIESLAGWEG 106, 7521 JG ENSCHEDE  
TEL. (053) 432 30 34, FAX (053) 432 68 79  
[WWW.SIERS.NL](http://WWW.SIERS.NL)



Onderhoudsarme  
gevelbekleding  
voor woningen  
en bedrijven

Het Lentfert 41  
7547 SN Enschede  
Tel.: 053 - 433 58 44  
E-mail: [info@renokap.nl](mailto:info@renokap.nl)  
[www.renokap.nl](http://www.renokap.nl)



# Leidekkersbedrijf D. Koenders

Gespecialiseerd in restauratie en renovatie. Alles onder garantie. VCA gecertificeerd.

## Natuurleien Torenwerk Leipannen

### Lood-, Zink- en Koperwerk

Nijverheidsweg 3, Neede Tel. (0545) 29 22 17 Fax (0545) 29 22 19

[www.leidekkersbedrijf-koenders.nl](http://www.leidekkersbedrijf-koenders.nl)

[leidekkersbedrijf-koenders@planet.nl](mailto:leidekkersbedrijf-koenders@planet.nl)

Voor al uw glas-, schilder-  
en behangwerk  
groot of klein  
moet u bij Mellink Schilders zijn.



**Mellink Schilders**

Ribbeltsweg 39

Telefoon 053 - 435 07 79

Fax 053 - 435 18 24



Alphons Ariëns  
priester  
tegen onrecht  
voor een  
sociale kerk

Het Ariënscomité steunen?

Dat kan! ANBI status

Stichting Het Ariëns-Comité

NL 67 RABO 001 1804 1738

[www.arienscomite.nl](http://www.arienscomite.nl)

 **assurantiekantoor**  
**Seinen**  
*geld(t) als de beste*



Ir.M. Schefferlaan 49

7556 CP Hengelo (ov)

074-2424882

[www.seinen-assurantien.nl](http://www.seinen-assurantien.nl)



Voor een uitvaart in vertrouwde handen



**Bert van der Heide**  
UITVAARTZORG



Voor een persoonlijk en  
waardevol afscheid.

Bij elke uitvaartverzekering

06 - 81 02 60 62 | [www.bertvanderheide.nl](http://www.bertvanderheide.nl)



**Mieke Greveling**  
uitvaartbegeleiding

Persoonlijke aandacht vanuit het hart

06 - 83 56 08 22  
[info@miekegreveling.nl](mailto:info@miekegreveling.nl)

Verzekerd of niet,  
u kunt altijd bij mij terecht.

- Kleinschalige onderneming voor een mooi, persoonlijk afscheid
- Professioneel, betrokken, creatief en oog voor detail
- Uw wens vooraf kosteloos vastgelegd
- Speciale aandacht voor kinderen

Lid van het keurmerk  
Persoonlijke Uitvaart



[www.miekegreveling.nl](http://www.miekegreveling.nl)

leder einde  
is ook  
een begin.

**Vredenhof**  
uitvaartverzorging



**Vredenhof Enschede**

Bel 088 1198 200 of  
kijk op [www.vredenhof.nl](http://www.vredenhof.nl)

**Vredenhof.**

In dienst van het leven.



Lizette  
Jonkers-Roelofs

Johan Vrugteveen





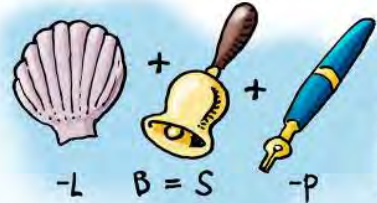
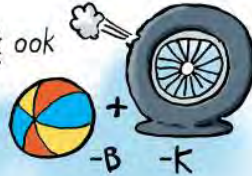
'Broeders en zusters!' riep de pastoor, 'Dan zingen wij nu *Geloofd zij U, Heer*, het Zonneliel van Franciscus!' De muizen waren met Kikker onder de voorste kerkbank gekropen om er niks van te missen, deze viering over de dieren. Alle kinderen hadden hun knuffels meegebracht. 'Wanneer komt het nou?' vroegen de muizen aan Kik, 'Wanneer gaan we óns lied zingen??' Kik blies zijn wangen leeg 'Kwaak. Ik denk nú', fluisterde hij 'want Franciscus was een dierenvriend. Nu komt vást ons lied van *Boe-boe, Kwaak-kwaak, Waf-waf, Piep! Góéd is de wereld die God schiep!* De muizen verkneukelden zich. Dat *Piep!* hadden ze mee ingestudeerd toen het kinderkoor oefende. Het koor begon: 'Gelóófd zijt Gij ... om bróe-óeder zón...!'

'Wanneer zijn wij?' fluisterden de muizen. 'Gelóóhóófd zijt Gij... om zú-ústér máán...!' zong het koor. En zo ging het door, zonder *'Boe-boe, Kwaak-kwaak'*. De muizen kropen steeds dichterbij de knuffels onder de preekstoel. En toen het Zonneliel uit was zonder dat er maar een dier in zat, zongen Kik en de muizen op eigen houtje: *'Kwaak-kwaak, Piep!'* en viel het kinderkoor spontaan in: *'Góéd is de wereld die God schiep!'* En dat vonden de mensen achteraf het mooiste Zonneliel van de hele dienst.



## Rebus

Het Zonneliel van Franciscus heeft ook een andere naam: 'Het lied van ...'  
Kun jij de oplossing vinden?



Oplissing: 'Het lied van ... alle strigepelen'

## Versje

God heeft mensen en dieren geschapen.  
En soms zeggen mensen: 'Wij zijn gewoon open'.  
Maar anderen zeggen: 'Wij zijn niet gewoon,  
wij zijn juist de hoogste, de beste, de króón.  
Want wij kunnen praten en koken en trouwen,  
en bruggen en olieplatforms bouwen,  
en dansen en zingen en handen vouwen!  
De dieren, die zijn van een mindere soort,  
dus wij zijn de baas. Dát is hoe het hoort.'

En als dan de mensen de aarde gaan runnen  
en andere schepsels het leven niet gunnen,  
maar vangen en doden en fokken en villen,  
gebruiken en dumpen, vervuilen, verspillen,  
dan zit in de hemel toch Iemand te rillen  
want alles gaat anders dan Hij het zou willen.

Nog steeds, als die dag waarop alles ontstond,  
hoort elk klein schepsel bij Gods Verbond.  
Dus kijk als Franciscus maar vriendelijk rond,  
zeg: 'Dag Mama koe, Zusje mus, Broeder hond!'

## Uit de Bijbel

God zei tegen Noach:  
'Als de regenboog in de wolken staat,  
dan zal Ik denken aan het verbond tussen Mij en u  
en alle levende wezens, aan alles wat leven heeft.'

(Genesis 9,14)



Tekst: Marjet de Jong  
Tekeningen: Meneel Jurniëns